

SZEGEDI

ÜNNEPI HETEK

A Skorpó együttes hangversenye, az újszegedi szabadtéri színpadon ma este 8 órakor.

Kass János grafikusművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, július 25-ig.

Hegyí Flórián népi falfaragó kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, július 25-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Próbák a színpadon

Tegnap megkezdődtek Szegeden az idei szabadtéri játékok színpadi próbái. Az ember tragédiájának közvetlen előkészületei. Madách drámájának főbb szereplői természetesen nem érkeztek készületlenül, a rendező Szinetár Miklós vezetésével jónéhány próbát tartottak már Budapesten, amelyek folytatásaként hétfőn délelőtt a szegedi színpadon vették át az egyiptomi, athéni és római színek anyagát Félix Lászlónak, a rendező asszisztensének irányításával. Este a dómszínpadot először a statiszták vették birtokukba, majd körülbelül 8 órától próbát egész stáb, a mai menürend hasonló lesz.

Mint ismeretes, a főbb szerepekben fiatal művészek debütálnak a Játékokon: Hegedűs Géza, Bánkin Mária, Katona András, sági Ilkó és Lukács Sándor. A vállalkozás nincs előzmény nélkül, hiszen Vámos László is hasonló elképzelésekkel rendezte itt

a Rómeó és Júliát 1972-ben, címszerepeiben Kalocsay Miklóssal és Kútvolgyi Erzsébettel, akik azóta is bízva szerepeltek. A szereposztás érdekessége még, hogy fontosabb feladat jut egy teljes osztálynak a színművészeti főiskoláról, valamint a Szegedi Egyetemi Színpadnak, továbbá először részt vesz szabadtéri produkcióban ekkora létszámmal a Szegedi Nemzeti Színház: 15 művésze kap szerepet a különböző színekben. Néhányan többet is: Kovács János például Athénben az első demagóg, Londonban Lovel, az 14. színben pedig az eszkimó jelmezét ölti magára. A szegedi közül szöveg jut még Mentess József, Mária József, Bagó László, Szabó István, Gyürki István, Markon Hegecs Géza, Bánkin Mária, Katona András, Kovács Gyula, Nagy Zoltán, Dor. A vállalkozás nincs előzmény nélkül, hiszen Vámos László is hasonló elképzelésekkel rendezte itt

Az ember tragédiája a szabadtérin

Hont után Bánffy

2. Csak utalunk a Tragédia szabadtéri nyitó előadásának mámoros fogadtatására: „Csoda az arkádok között. Csoda a templom tornyai előtt. Csoda a szegedi égen alatt...” — és az első, már kimondott párhuzam-óhajtatás: „Madách drámai szimfóniája, a szabadtéri játékok salzburgi ünnepével.” Lugosi Döme részletes információkat adott a színpad két dimenziós elrendezéséről. (A Szegedi Szabadtéri Játékok története 1931–1937; Budapest, 1938) megemlítve, hogy Hont Ferenc misztériumnak fogta föl a Tragédiát, a felső színpad a mennyországot, az alsó a paradicsomot ábrázolta.

Helyi kiadvány (A Szegedi Szabadtéri Játékok múltja, jelene és jövője; Szeged, 1959) utal Hont Ferencnek korábbi, a szabadtéri gondolatát fölvető cikkére, a „Gemier a szegedi színházról” címűre, amelyben az új tömegjáték megvalósításának igényét fogalmazza meg. Elmondja ez a kiadvány: Hont először ellenezte a kultuszminiszter elképzeléseit, miszerint művészi passiójátékokra hivatott a játékok programja, mégis engedett, hiszen a lehetőségek köré maga is a moralitásokkal, miráculumokkal és misztériumokkal rajozta meg. Hevesi Sándor (a Magyar Passió rendezője) is ellenezte a Tragédia bemutatását, illetve csupán misztériumjátékot javasolt.

Hont Ferenc végül is misztériumot rendezett a Tragédiából. A Tiszatáj 1960-as nyári különszáma foglalja össze a mű szegedi előtörténetét. Az 1933-as bemutatóról leírja, hogy Hont Ferenc a mű szegedi jellegét hangsúlyozta, a középkori misztériumból kifejlődő sors-

drámát. Ami csak részben felelhet meg a műnek, amennyiben a végzetlenség szerepét játsszák a Tragédiában, és amennyiben történelmi tény, hogy a tömegek szembefordulásai a feudális renddel tényleg vallásos köntösben jelentkeztek. Hanem Hont a lehetetlenre vállalkozott — írja a Tiszatáj. — „E korban már nemcsak nem szükséges a kapitalizmus kritikájának misztérium-játékban történő kibontása, de nem is lehetséges, hiszen a kapitalizmus elleni osztályharc nem a kapitalizmus ideológiáján belül indít ideológiai támadást, hanem a munkásosztály új ideológiájával, a dialektikus és történelmi materializmus ideológiájával, amellyel pedig a Tragédia nincs rokonságban.” A cikk szerzője (r) szerint Hont felfogása sötétíti a Tragédia különben is komor színeit. Lucifer játékmesterként Ádámot a végzeterejű transzcendens hatalmas eszközévé teszi — ami ellenkezik a madáchi koncepcióval. Míg Lucifer lázadásá-

egyértelmű, Ádámé ellentmondásos, benne a transzcendens lázad a testi ellen, és fordítva, megbénul Ádám-ban a hősi, a küzdelemre szólító akarat. Máskülönb a színpad nemesen egyszerű és lenyűgöző térhatású volt — tette hozzá —, 300 főnyi statisztériával, s újításként itt láthatott a néző először táncjátékot, melyben Hont Ferenc Gemiert követte.

A következő évben, 1934-ben, gróf Bánffy Miklóst kérték fel rendezőnek. Hont mellőzéséről Pásztor József könyve pletykázó intimitással szolgál. Valamelyik újság t. i. idő előtt nyilvánosságra hozta a rendezőcsereét, mire Hont Ferenc állítólag úgy nyilatkozott a Magyarországból, hogy a téren rajta kívül senki sem rendezhet. A bizottság válaszában képtelenségnek tartotta Hont kijelentését. A tényeken ez persze mit sem változtat. Pásztor József lelkesen méltatja az új koncepciót is: „Gróf Bánffy Miklós, ez a Jókai fantáziájából életre kelt magyar úr, és Oláh Gusztáv, a legkiválóbb magyar szcenikus, teljesen új célokat tűzött ki maga elé... el tudta tüntetni a színpad és a nézőtér között levő éles határvonalat, és a hatalmas közönséget az előadás, a Tragédia aktív szereplőjévé tette.”

Nikolényi István

Panelház a Belvárosban

Megjelent a panel a Belvárosban, egyetlen ház, egy nem „telepszerű” építkezésnél. A Madách utca és a Szilágyi utca sarkán álló ötszintes épület hirdeti az újabb építészeti érdekességeket. Úgy tűnik ez a ház minden korábbi hiedelmet cáfol. Megvétőzza a tervezők vélekedését, miszerint foghíjas telekre nehéz méretre építeni. (A szabvány határai miatt nem lehet a panelt faragni, vagy toldani, ezért előfordulhat, hogy a ház „löttyög”, nem kapcsolódik a többi épülethez.) Úgy látszik, a daru is tud gazdaságosan dolgozni, és az elemeket szállító gépkocsik zavartalanul térülnek-fordulnak. Úgy látszik, a Belváros képét nem zavarja, a rekonstrukció elvével nem ellenkezik ez a betonház. A hétköznapi ember fejében ezek a gondolatok végigkísérnek, ahogy járja a várost, és elismeréssel adózik Szegednek. Az elismerés elsősorban abból következik, hogy a Belváros új ruhát vett magára, kifestette magát, kipótyt. Olyannyira, hogy a külföldiek valami szép dobozhoz kezdik hasonlítani.

Somogyi Károlyné felvétele

Tető alá került a panelház

Aztán megint eszébe jut a hagyományos városkép, ami Szegedet megkülönbözteti a többi várostól, és nem érti, hogy került a panelház a Nagykörúton belül. A tervek szívébe. Úgy érzi, ez nem oda való.

A Madách és Szilágyi utca sarkán tető alá hozott háznak különös története van. Kényszer szülte helyzetből —, hogy a DÉLÉP-nek helyiségekre van szüksége, ahonnan a belvárosi építkezéseket irányítja — készült a terv, ami sajnos már megvalósult. Az irodaház úgy épült, hogy néhány év múlva lakni is lehessen benne — ekkorra ugyanis a DÉLÉP tető alá hozza az igazit. Tehát nem lesz felvonulási épület ebből, amit egykor majd lebontanak. (Ebben az esetben ez drága mulatság lenne.)

Bemutatkozott a panel a Belvárosban, igaz, nem ováció, vagy nagy taps, kö-

zönségtetszés kíséretében. Ez a bemutatkozás nem jelenti azt, hogy a házigyári technológia gyakorlatiá válik a nagykorúton belül. A tervezés szigorú elve: a Belváros jellegének megfelelően építsék be a foghíjakat, vagy a tömbbelsőket. Ezért vették le a napirendről azt, hogy a Szent István téri, Bocskai, Vidra, Madách utcák határolta tömbbe házigyári lakás kerüljön. Ebben az esetben minta tömbrekonstrukciót hajtanak végre és példát szeretnének adni az elkövetkezendő tömbbeépítkezésekhez.

A mindennapok esztétikája természetesen állandóan változik. Előfordulhat, hogy néhány év múlva panelépületet szeretnénk látni a Belvárosban, mert azok akkora már olyan tejszörtekek lesznek.

H. M.

Aranyérem Lipcsében, közönségsiker Leningrádban

A magyar mezőgazdaság termelésének közel 30 százaléka exportra kerül. Nemcsak a magyar konyha, a magyar vendéglátás híres messze földön, hanem azok a termékek is, melyeket mezőgazdaságunk és élelmiszeriparunk előállít. A külföldi fogyasztók tájékoztatása új és hagyományos árucikkeinkről, kutatási és termelési eredményeink bemutatása a különböző országokban megrendezett kiállításokon történik.

A Gabonatermesztési Kutató Intézet nemcsak a hazai, hanem a külföldi kiállításoknak is résztvevője. Jelenlétével egyrészt bepillantást enged kutatási eredményeibe, másrészt demonstrálta azt a munkát, amely nemzetközi együttműködéssel folyik. Szereplésével elősegíti, hogy a hagyományos magyar vetőmag-export új fajták, hibridek megismeretése révén bővüljön.

A HUNEGXPO közelmúltban Leningrádban rendezett Magyar Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításán az intézet hibridkukoricákkal, búza és őszi árpa fajtákkal szerepelt. Különösen nagy érdeklődést váltottak ki a kukorica hibridek, köztük a szovjet kísérletekben is jól szerepelt K SC 360, Kollektív SC 440. Az igen korai szemes hibridek (Szegedi TC 255 és Szegedi MSC 287), valamint a BEKE 270 silóhibrid pedig azokban a szovjet nagyüzemekben lehetnek különösen értékesek, amelyek kizárólag rövid tenyészidejű kukoricák ter-

mesztésére kényszerülnek. Így aztán érthető, hogy az intézet — különösen e kiállításra készített — fajtaismertetői gyorsan gazdára találtak.

A Lipcsétől alig pár kilométerre fekvő, nagy kertváros (Markleeburg) gyönyörű parkjában rendezt két évenként az NDK az „AGRA” mezőgazdasági kiállítást, mely napjainkban is a látogatók ezreit fogadja. A kiállításokon külön pavilonban kaptak helyet a KGST-országok. A hatalmas csarnok közel harmadában mutatják be gazdasággal kapcsolatos a 9 ország eddigi, a mező-együttműködésének eredményeit, köztük a növénynevelésben elért sikereket is.

Hazánk izlées kiállításának ezúttal is egyik résztvevője a GKI. Az intézet az NDK-ban jól ismerik, hiszen nincs olyan silókukoricát termelő mezőgazdasági üzem, amelyben BEKE 270 silóhibridet még ne vetettek volna. (E kukorica „apja” NDK, „anyja” magyar, a ve-

tőmagját hazánk hibridüzemei állítják elő, a szülői vonalak fenntartása a GKI-ben folyik.)

A BEKE 270 értékét — amellyel, hogy a világ egyik legnagyobb területen szaporított hibridje — mutatja az is, hogy már az 1972. évi AGRÁ-n aranyérmet nyert. Az intézet — az előzetes hírek szerint — az idei kiállításról újabb aranyéremmel tér haza.

Bemutatott termékeink között olyan — itthon egyre nagyobb területen termesztett — búzafajták szerepelnek, mint a GK—F 2, a GK 3, a kukoricák közül az igen korai és a korai hibridek, valamint az elmúlt évben „minősített” GK 58 őszi árpa és a GK 70 napraforgó.

Az AGRÁ-n hazánk nemcsak kiállított termékeivel, kutatási eredményeivel aratott sikert, hanem békéscsabai táncgyűttesével, kecskeméti, bábolnai, hortobágyi lovasaival, hajtóival és lovaival is.

Dr. Proksza János

Tótágas Esztergomban

Hetek óta mozgalmasak az esztergomi gyerekek napjai: Palásthy György filmrendező nagy kísérletének részesel a színre a sosemvolt városkát Tótágas című, első magyar gyermekmusical felvételein szerepelnek. A színhely a Széchenyi tér: itt napi 8–10 óráan át peregnak a jelene-

tek, s 250 gyerek — óvodás, kisiskolás és kamasz — farságot nem ismerve viszi színre a sosemvolt városkát Tótágas című, első magyar gyermekmusical felvételein szerepelnek. A színhely a Széchenyi tér: itt napi 8–10 óráan át peregnak a jelene-

A játszma

Ismert humoristáink — köztük a szegedi Boncz Géza — írásából tűzött néhányat szombat esti műsorára a televízió. S bár a jelenetek külön-külön is nevetgetőek, szórakoztatóak, a rendezői koncepció még megtoldotta őket egy ötlettel: a téma és a helyszín hasonlósága folytán még sokrétűbben, tanulságosabban mutatkoztak meg a pereskedő emberek ártalmas vagy inkább csak nevetni-velő tulajdonságai.

A szombat esti összeállítás a szórakoztatás mellett a mai magyar humor sokarcúságát is igyekezett felvillantani, a vasárnap esti tévéjáték arra próbált válaszolni, milyen tartalékaink vannak a nézők krimihségének kielégítésére. Az idegek felkorbácsolásának már hagyományai vannak televíziókban, igaz, ezek eddig főként külföldi produkciókból öröklődtek. A „re-

cept” röviden így hangozhatna: végy egy gyilkost, lehet szentviten, intellektuális bűnöző, ösztönökre hallgató „lakus”, vagy kényszer hatására gyilkoló: állíts valszembe egy felügyelőt; féltelmetesen okosat, célratörőt, vagy esetleg ráhibázót, s máris megvan a lényeg. A cselekmény majdhogynem mellékes, legtöbbször a szavaknak is csak annyi a jelentőségük, hogy félrevezetik a nézőt, s megcáfolják logikusnak hitt fejtegetéseit.

Bán Ernő és Némethy Gyula forgatókönyvírókról szerencsére kiderült: nem tisztelik a hagyományt. Pattanáig feszült dialógusokkal, titokzatos jelenetekkel ajzóták idegeinket, s közben „megfeledektek” a gyilkosokról. Következésképp hullával sem szolgálhattak, s ami a legkülönösebb, az áldozat nekünk sem hiányzott. A Szemes Marianne rendezte

A játszma vér és fegyverroppogás, halálhörgés és agyba markoló sikoly helyett szellemes, fordulatos, intellektuális játékok adott, s a kriminél szokatlan módon a közönséget is bevonta a rejtélyek megfejtésébe. Hasonlóképpen újdonságnak számított, hogy először tekinthetünk a magyar elhárítás mai, mindennapos munkájába, s noha a történet meglehetősen eltért a megszokott kémhistoriáktól, azért megőrizte e műfaj legfontosabb sajátosságait. Az egymással szemben álló felek egyformán felkészültek, agyafúrtak, mindenre elszántak voltak, s hogy a játszma végül is a Galambos Erzs, Inke László, Juhász Jácint képviselte hazai elhárítás került ki győztesen, az elsősorban a tisztességes szándékon, a meggyőződésen múlt.

L. Zs.